Эхэ hайхан нютагаа эб хамта мандуулая!

БУРЯАД УНЭН

1921 оной декабриин 21-hээ гарана

Олониитын-политическэ газетэ

1991 июль 31 среда № 149 (18272)

сэн 6 мүн.

Үнжээл бэлэдхэлгэ-91

репортаж

ЖЭШЭЭ ХАРУУЛНА

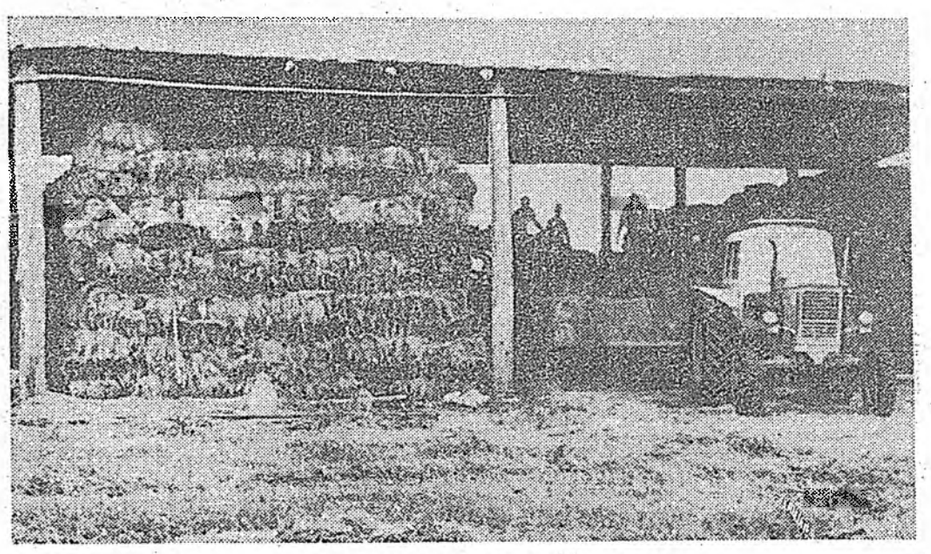

...ө хойшо наратай ...йан аад, удэ ба... ...ун-хойноhоо багла... ...үүлэн гаража эхил... ...ишье гэшэнь арга... ...ние зон аадарай ...ушэм халуун гэлсэ... ...уб лэ хаш. Уданшье... ...дарей адхарха бай... ...ли hэн. Халуун на... ...рлажа, олон ондоо ...уулажа байhан тар... ...е юумэ хулэзhэн ...ргүй болошобо. ...убhэшэд эдэ хара ...шэ харан харан, ху... ...ургэлжэлүүлжэл бай... ...бай дундуур хоёр ...ногоо сабшана. Тэ... ...армуур шэрэhэн трак... ...дана. Дүтэлhөөр яба... ...есс-подборщик бур... ...хоорондуур харагда... ...эй хойноhоо набтар ...эhэн баhа нэгэ трак... ...а. Тэрээн дээрэнь ...тюк болгогдоhон үб... ...на.

...роогойшье хэрэгтэй ...нь үгы болоод байна ...он хоногой урда гол... ...хүрэтэр ороо. Мүнөө ...арлахань гэшэ гү... ...нгэрилэй хэлсээтэй бэ... ...яахабибди,— гээд, Михайлович энеэб... ...раа үгэб.

...даа Кировэй нэрэм... ...вхоздо эгээл түрүүлэн ...ороhон звено боло... ...н жэлдэ луговодоор ...сабшалангаа табан ...мэтэ мэдэдэг болон... М. Хамуев ургасын ...хүрэхэтэй сасуу, саб... ...рилээ юм. Тиигэдшье ...нгай зарим участо... ...ро намаглиг газар юм... ...тэдэнэр шиег нойр... ...раг байhан сагта эн... ...ногоо түргэн абажа, за... ...а оролдоно.

...ороhоо урид ху... ...шадаhамнай, ехэл hайн. ...hаань, абажа шадаха... ...ди. Харана гүт, энэ ...гэжэ тоотой газарта ...hуухаяа hанажа яба... ...юм. Энэ аадарай ороо ...hалаа,— гээд, тэрэ ба... ...адын ороогоор сахил... ...байгаад адхарhан аа... ...шэ харана.

...унист Хамуев өөрын... ...гадада бэрхэ хүбүүдые ...жа, ажалыень аша үрэ... ...эмхидхэжэ шададаг ...м. Тиигээдшье үбhэнэй ...д, тэрээнтэй худэлхэ ...зон олон байдаг. ...хоолhоо эхилээд, бухы ...хангаха асуудал эр... ...шидхэжэ, үбhэшэдэй ...гөөр ажаллаха эрхэ ...хангадаг заншалтай. ...ршье hайн, хүнүүдтэ ...ойлгуулдаг хүн юм. Мүн ...тэрэ өөрөө миин hуужа

шададаггүй, гэшүүдтээ адли ажалладаг.

— Энэ жэлдэ запасной частьнууд ехэ хомор. Олон юумэ өөhэдөө hэльбэжэ, тааруулжа байгаад хэнэбди. Юрэдөөл, бүхы техникэмнай мүнөө дээрээ hаадгүйгөөр худэлгэдэжэ байна. 180 гектар сабшалантайбди. Гектар бүриhөөнь 20 центнерhээ дээшэ ургаса абахабди. Ногоон нөдондонойхиhоо дээгүүр. Бүхыдөө 2700 центнер үбhэ хурялаха даабаритайбди. Тэрэнээ заатагүй дүүргэхэбди,— гээд звеное даагша нэмэбэ.

Шухала юумэн гэхэдэ, энэ звеногой үбhэшэд мүнөө суглуулжа тюк болгоhон үбhэез тусхай дал доро хэнэ. Тиихэдээ хэдэн тюк ябталhанай удаа хоорондонь тусхай забhар орхино. Энэ хадаа үбhэнэй гутахагүйн түлөө хэгдэнэ. Иимэ дүршэл үнинэй хэрэглhэнэй ашаар, бэлдэhэн тэжээлынь хододоо эрхим hайн шанартай байдаг.

— Мүнөө үедэ 800 центнер үбhэ бэлэдхээд байнабди. Тэрэнэй 200 центнерынь газаа сомогдоо. Энэ дал доромнай үшөө ехэ үбhэн орохо даа. hайн шанартай үбhэ түшаагаа hаамнай, сэнгынь ехээр түлэгдэхэ. Энэнь мүоысөөнэй гуримаар хараалагданхай,— гээд механизатор Николай Собенников хэлэбэ.

Партийн гэшүүн Николай Михайлович Хамуевай звено совхоз соогоо эрхим hайнаар худэлжэ, эгээн ехэ үбhэ бэлэдхээд, гансашье ажахы соогоо бэшэ, мүн район соогоо бодото жэшээ харуулна гэхэдэ, алдуу болохогүй.

М. САНДАНОВ,
манай корр.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: ургаса хуряана; үбhэн тюк болгогдоод, тусхай дал доро ябталагдана; звеное даагша Н. М. Хамуев.

Авторай фото.

Сэлэнгын район.

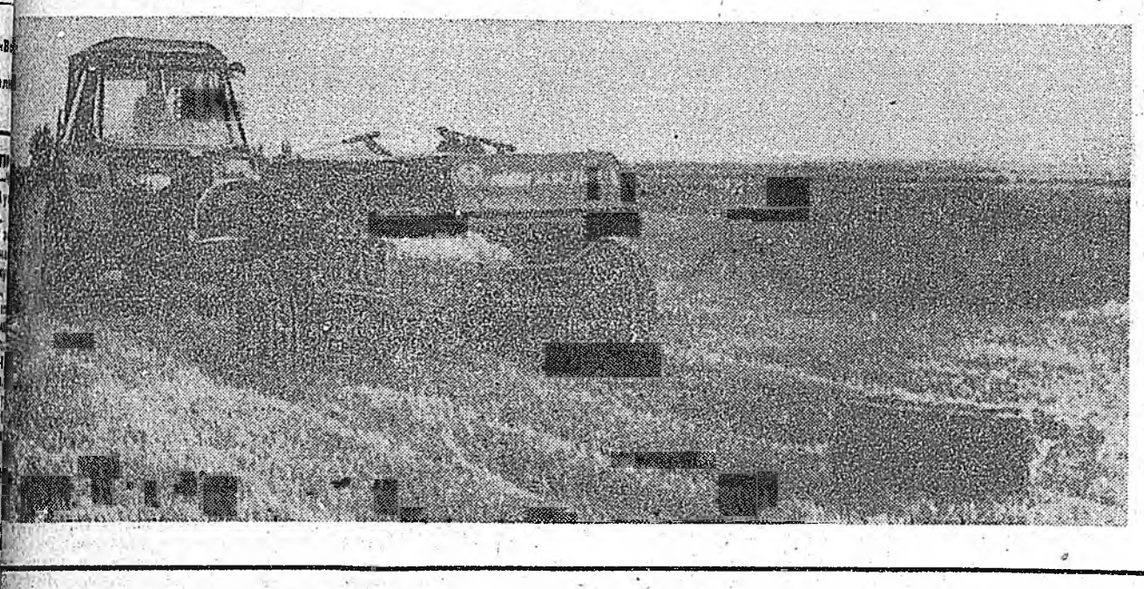

ЭРХУУ, ШЭТЭ, ТУВА, ПРИМОРИ РУУ

...олхоз, совхозууд, хамhабаринн ажахынууд худөө ажа... ...залуу мэргэжэлтэдые үгтажа абахань. Тэдэнэр августын ...худэлмэридөө гараха ёhотой.

...ийгша ондо Буряадай худөө ажахын институтдай ветери... ...на факультет 92 хүн дүүргэжэ гарба. Эдээн сооhоо 45-... ...нь Эрхүүгэй, Шэтын областьнууд, 21-ниинь Приморийн ...ар, Яхадай-Саха ССР, Тувагай АССР ошожо худэлхэ бо...

...ихэдэ мүнөө жэл дунда hүргүүли дүүргэhэн, үгышье ...т түрэл нютагтаа нэгэ хэды жэл худэлhэн хүбүүд, басагад ...ын үдэрнүүдтэ Буряадай худөө ажахын институтда оро... ...тула шалгалтануудые барижа дүүргэбэ.

— Энэ жэл манай факультедтэ иимэ hонин биш. Институд... ...орохо дуратай хүн, ямаршье худөө ажахытай, предприя... ...ай иэн түрүүн хэлсээ баталха ёhотой. Харин тэрэ ажахынь ...ай институт руу 5 мянган түхэриг...ээ бага бэшэ мүнгэ ...жүүлха ёhотой. Мүн хэлсээ баталаашьегүй үхибүүд hураха ...атай. Тэдэнэй эрхэ хаhагдахагүй,— гэжэ худөө ажахые ...hожоруулдаг факультедэй деканай орлогшо Сергей Фе...ович Калашников хөөрөө hэн.

Т. НАГАЕВА.

Колхозно рынок гэжэ тусхай нэрэтэйшье hаань, мүнөө тэрэниие ногоон базаар гэхэдэ, эгээл таруу байна. Огородой эдеэн, үрэ жэмэс, үнгын hайхан сэсэгүүд — одоо үгы юумэн үгы, элбэг-дэлбэг гээшэнь! Хэды тиигэбшье үнэ сэнгэйнь буусагүй, жэгтэй өөдөөл таталденги байхань харатайл даа.

Хүн зоной олоороо ябадаг энэ газарта ойрохон hуудаг тула үндэр сэнтэй эдеэ хоолhоо багахаанаар абаад гараха гэжэ үнжөөд лэ эндэ ерэдэгби. Үнгэрhэн амаралтын үдэр, жэшээнь, ерэхдээ, зуугаад, түхэриг hалаадхёо hэм. Юу абаабиб гэхэдэ, 25 түхэригтэ үхэрэй мяха (дунда зэргын) хоёр килограмм, нэгэ аягынь (стакан) 2 түхэригтэ малина арбан стакан, зээ басагандаа 300 грамм виноград (килограммынь 22 түхэриг), дабо hалха зорилготойгоор 2 килограмм үгэрсэ (тэрэ гол туялаб 8 түхэригтэ байгаа, наймаасалдаhаар 6 түхэригөөр гэдые витамин ехэтэй, бэе махабадтамнай ехэ аша туhатай гэжэ мэдэжэшье байгаа hаа, бэеэ барижа, бүдүүн хоол болохо мяхаяал ехээр абахые оролдожо байхаш. Мүнөө сагта удэрэй нэгэ hайн шулэ уунгүй ябахань бэрхэтэй!

hанааемнай мүнөө юун зобооноб?

МЯХАНДА... ЗАГАРАЙ ОШОЁ

...абаа hэм), нэгэ адхашье хүрэхэгүй укрэл петрушка хоёрые 50—50 мүнгөөр, тиихэдэ избёосходо хэхэ хухэ будаг 3 түхэригөөр абахадэмни, дүн хамта 94 түхэриг 10 мүнгэтэ болоhон байба. Эгээл амин шухала юумэеэ худалдажа абаад, хооhон хотоомхотой гэртээ бусаа hэм. Зүгөөр август hарын ногоон базаар дээрэ, сэхьень хэлэхэдэ, эдиhэйб гэжэ хорхойтохоор юумэн али олон байгаа юм ааб даа. «Мүнгэн намайе олоноб» гээд, ...ишэхэ болоо hаа, персик, дыни, арбуз, сливэ гэхэ мэ... тэшэлэн яашаха hэм. Эдэ бу... Теэд Улаан-Удэ хотымнай ногоон дэлгүүр дээрэ үхэрэй мяхан аяар 25, гахайн мяхан 16—17 түхэригтэ яhала элбэг байна.

Наймаанда гаргагдаhан бараан олон байхадаа, үнэ сэнгынь доошоо унаха ёhотой аад, харин тиимэ юумэн болоногүй. Мяханай эзэд хоорондоо хэлсэhэн юумэдэл, нэгэл сэнгээ эреэд лэ hууха юм.

Бэшүүрhээ ерэhэн мяханай хажууда сугларhан бүлэг буряадуудай нэгэ юумэ тухай зүбшэжэ байхадэ, hонирхон дутэлбэб. Ушарынь гэхэдэ, нэгэ эхэнэр:

— Юу эндэhээ 25 түхэригтэ мяха абахаяа байгаабта, тиигэнхаар, Загарай ошогты. Тэндэ 15 түхэригтэ үхэрэй мяхан хэбтэнэ гэнэ. Энэ гэhээр электричкэдэ hуугаад ябагты,— гэжэ түрэлэйнгөө үхибүүдтэй уулзашаhан тэрэ хүн зүбшэл үгэжэ байба.

— Аяар Загарай ошохо гэжэ гү?.. гээд нүгөөдүүлынь гүбэр-шэбэр гэлдэнэ.

— Тиимэ даа. 4—5 килограмм абаад ерэхэт. Харгын мүнгэ түлөөшье hаа, энэ 25 түхэригтэ мяха абаhанhаатнай, тэнда ашагтайл байха,— гэбэ.

Бишье бодомжолжо үзэбэб. Тэрэ эхэнэр яhала зүйтэй юумэ хэлэбэ хаш. Зүгөөр Загарай ошохо, ерэхын тула 120 километр газар ябаха, 3—4 час саг хэрэгтэй болохо юм байна. Теэд сагай хаанашье хүрэдэггүй дээрэhээ үнэтэйшье hаань, бэлэн мүртэйень абаhан дээрэ бологдодог ха юм.

Харин тэрэ залуу ойлые харахадамни, эрьелдээд, саашаа ябаа hэн. Загарай ошоо ха даа...

Удаадахи гарагай нэгэн болотор ногоон дэлгүүртэ мяханай сэнгэй доошоо унаагүй hаань, бишье тиишэ ошохом ха даа.

Б. ТОКТОХОЕВА.

КПСС-эй Центральна Комитедэй мэдүүлгэ

РСФСР-эй Президентын «РСФСР-эй Гүрэнэй органуудта, эмхи зургаануудта болон эмхинүүдтэ политическэ партинуудай, олониитын худэлөөнүүдэй эмхидхэлэй бүридэлнүүдэй ажал ябуулгые болюулха тухай» Указ эрхэтэдэй эрхэнүүдэй ба эрхэ сүлөөе нилээдгүй хизаарлаха, hүүлэй жэлнүүдэй демократическа түйлалтануудые хойшо татаха, олониитын бүридэлнүүдэй ба гүрэнэй органуудай хоорондо хёмороо шангадахаа шэглэлтэй гээд КПСС-эй ЦК-гай Центральна Комитедэй Пленум тоолоно. Хуули буса энэ акт эрхэтэдэй бэе бэеэ ойлголсохо талаар хүн зоной найдалые бүруу hүргэнэ, тиигэжэ юугээршье сагааруулхын аргагүй политическэ шахардуу байдал союзна томо республика дотор тохёолдуулна.

Указые ажабайдалда нэбтэрүүлхэ болоо hаа, үйлэдбэриие эрхилэлгэдэ ажалшадай хабаададаг янза бүриин арга түхэлнүүд хэрэглэгдэхээ болихо, үйлэдбэриин хүтэлбэрилэгшэд ажалша зондо Хуули бусаар хандадаг болохо, социальна хамгаалалгын хэмжээнүүд hуларха байна. Эрхэтэн ёhоной ба политическэ эрхэнүүд тухай улаасхорондын документээр баталагдаhан хэмжээнүүдые тэрэ эбдэнэ.

Указай демократида, Конституцида эсэргүү шэглэлые, орон түрые нэгэ хүнэй мэдэлдэ байлгаха гэжэ оролдоhон hэдэлгэнүүдые эрид шүүмжэлhэн профсоюзай, олониитын эмхинүүдэй, коммунистнуудай суглаануудай мэдүүлгэнүүдые КПСС-эй ЦК-гай Пленум дэмжээ.

Арад зоной зөсөг бариха бодото байдалда совет общество дотор боложо байhан демократическа хубилалтануудые хүгжөөхэ, гүнзэгырүүлхэ хэрэгтэй гээд ЦК-гай Пленум тоолоно. Партийна эмхинүүд Хуули бариманалан, ажалшадай эрхые удаа дараалан хамгаалха, арадай депутадуудай Соведуудтэй, профсоюзуудтай, предприяти болон олониитын худэлөөнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэй нягта холбоотойгоор ажаллаха байна. Хүн зоной ажабайдалда тон шухала асуудалнуудта удэр бүри эдэбхитэйгээр хабаадажа, партийна эмхинүүд ажалша коллективүүдтэ ажалаа ябуулха эрхээ батадхана.

Совет хүн зоной эрхэнүүдые ба эрхэ сүлөөе хамгаалхын тула хамтаран нэгэдэе гээд ЦК-гай Пленум бүхы партинууд болон худэлөөнүүдтэ профсоюзай, залуушуулай, эхэнэрнүүдэй, ветераануудай болон олониитын бусад эмхинүүдтэ хандана.

Зэргээ улам бэхижүүлхэ тэсэмгэй байха, эмхи гуримаалдахагүй, ажалша зоной үндэhэн ашаг үрые удаа дараалан хамгаалха ёhотойт гээ... Пленум РСФСР-эй коммунистнуудые үряална. Пленумда хабаадагшад Россин Федерацийн коммунистнуудтай адлhаналтай байhанаа мэдүүлнэ. Эрхэ болон Хуули — манай ...лада.

РСФСР-эй Президентын Указ... да хуули ёhоной хойшолулашагүй сэгнэлтэ үгэхэ, демократическа түйлалтануудыг хамгаалха гэhэн дурадхалтагаар КПСС-эй ЦК-гай Пленум, СССР-эй Президентдэ, СССР-эй Верховно Советдэ, СССР-эй Конституционно хиналтын комитедтэ хандана.

КПСС-эй ЦК-гай 1991 оной июлиин 26-да болоhон Пленум дээрэ баталан абтаба.

РСФСР-эй Компартиин ЦК-гай Политбюрогой ба ЦКК-гай Президиумэй мэдүүлгэ

Партийн дотоодын ажабайдалые, совет общественые бүхыдэнь демократида оруулжа байгаа эрхэ байдалда КПСС дотор элдэб худэлөөнүүдэй бии болоhониинь ойлгосотой. Гэбэшье КПСС-эй Уставай ёhоор өөрын дотоодын журамтай бүлэгүүдые эмхидхэжэ болохогүй. Тэдэ партийн нэгэн нягта байдалые эбдэдэг, Программаар хараалhан зорилгонуудые туйлаха хэрэгтэ hаалта хэдэг гээшэ.

Гэхэтэй хамта hэжэглэмээрэ ушарнууд олошороо. Партийна хүсэнүүд элдэб арга гүхэлөөр хубаарна, парти дотохи тэмсэл шангадаа. «Коммунисты за демократию» худэлөөе эмхидхэгшэд КПСС-hээ таhаран hалахаяа байhанаа нюунагүй. Шэнэ парти байгуулха талаар тэдэ хүсэл оролдолго гаргана. Тэрэнэй Программа ба Устав зохёогдожо байнхай, эмхидхэн байгуулгын съезд бэлдэгдэнэ, КПСС-эй зөөри хэрэгсэлнүүдэй зарим хубиие абаха гэжэ оролдоно. Бидэ КПСС-эй демократическа ёhо заншалнуудые үргэлжэлүүлжэ байhан ори ганса худэлөөн гээшэбди гэжэ энэ худэлөөе үүсхэгшэд тоолоно.

Энээнhээ упамжалан, РСФСР-эй Компартиин ЦК-гай Политбюро ба ЦКК-гай Президиум удаадахи мэдүүлгэ хэбэ. РСФСР-эй партийна бүхы эмхинүүдые түлөөлhэн эмхидхэн байгуулгын съезд бэлдэгдэнэ, КПСС-эй зөөри хэрэгсэлнүүдэй зарим хубиие абаха гэжэ оролдоно. Бидэ КПСС-эй демократическа ёhо заншалнуудые үргэлжэлүүлжэ байhан ори ганса худэлөөн гээшэбди гэжэ энэ худэлөөе үүсхэгшэд тоолоно.

Энээнhээ упамжалан, РСФСР-эй Компартиин ЦК-гай Политбюро ба ЦКК-гай Президиум удаадахи мэдүүлгэ хэбэ. РСФСР-эй партийна бүхы эмхинүүдые түлөөлhэн эмхидхэн байгуулгын съезд бэлдэгдэнэ, КПСС-эй зөөри хэрэгсэлнүүдэй зарим хубиие абаха гэжэ оролдоно. Бидэ КПСС-эй демократическа ёhо заншалнуудые үргэлжэлүүлжэ байhан ори ганса худэлөөн гээшэбди гэжэ энэ худэлөөе үүсхэгшэд тоолоно.

«Олониитын hэгэдэлнүүд тухай» ССР Союзай Хуулиин 11-дэхи статьятай зохилдуулан, РСФСР-эй Компартиин үндэhэн hүүри болгон хэрэглэдэг КПСС-эй Устав 1991 оной апрелиин 4-дэ СССР-эй Юстициин министерствэдэ бүридхэлдэ абтаhан байна. Тиигэжэ Хуулиие хүндэлдэг hаа, зарим худэлөөнүүдэй хүтэлбэрилэгшэд РСФСР-эй Компартиин партийна эмхинүүдые хүтэлбэрилхэ, тэрэнэй хэрэгсэл зөөриие ашаглаха hаанга гаргаха эрхэгүй.

РСФСР-эй Компартиин ЦК-гай Политбюро

Орон дотор тохёолдоhорёо эрхэ байдалда КПСС обществын демократическа эгэ... шаага хүсэн байhанаа, аж... шадай үндэhэн ашаг үрые хаг... гаалдагаа харуулжа шад... Тиигэжэ РСФСР-эй Компартиин демократическа үйлэрэгүүдhээ таhараа hаань, х... шэнонгынь хүшэр хүндэ б... ха.

Партийна эмхинүүд дот... амяараа бүлэгүүдые бурид... хэ бүхы hэдэлгэнүүдые э... суулха гээшэ Россин коммунистнуудай үялга мүн. КПС... эй Уставай ёhоор коммунинууд иимэ үйлэ хэрэг үүсх... шэдые КПСС-эй зэргэhээ г... гаха болон бусад шиидхэ... хэмжээнүүдые абаха эрхэ...

РСФСР-эй Компартиин ЦКК-гай Президиум.

Дайнай, ажалай ба Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй ветераануудай бүхэсоюзна советэй мэдүүлгэ

РСФСР-эй Президентын 1991 оной июлиин 20-до гаргаhан «РСФСР-эй гүрэнэй органуудта, эмхи зургаануудта болон эмхинүүдтэ политическэ партинуудай, олониитын худэлөөнүүдэй эмхидхэлэй бүридэлнүүдэй ажал ябуулгые болюулха тухай» Указые дайнай, ажалай ба Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй ветераануд — коммунистнуд ба партийнабэшэ хүнүүд дураа гутангяар уттаhан байна.

Хүнэй эрхэнүүд тухай СССР-эй Конституцида, РСФСР-эй Конституцида, улаасхорондын документнүүдтэ, «Олониитын нэгэдэлнүүд тухай» ба «Мэргэжэлэй холбоонууд, тэдэнэй ажал ябуулгын эрхэнүүд тухай» СССР-эй Хуулинуудта Указ тааранагүй.

РСФСР-эй Президент обществые тогтонжонги байдалтай болгохо хэмжээнүүдые ажахын орондо политическэ хүсэнүүдые хоорондонь хёмороотой болгоно.

Республикые экономическа шахардуу байдалhаа гаргаха, тэрэ тоодо ургаса хамгаалха талаар хүсэ шадалаа нэгэдхэхын орондо РСФСР-эй Президентын Указ хэдэн миллион хүнүүдэй hанаагаа зобохо шалтаг боложо үгөө. Конституцие наринаар сахихэб, республикын эрхэтэдэй эрхэнүүдые хамгаалхаб гэжэ РСФСР-эй Президентын тангаригаа үгэhэнhөө хойшо хахад hара үнгэрөө. Тэрэ хэлэhэн үгээ бүдүүлигээр эбдэбэ.

РСФСР-эй Президент РСФСР-эй Конституцяар тэрээндэ үгтэhэн эрхэ түлөөлэлгээ хэтэрүүлээ.

РСФСР-эй Президентын Указ ветераануудай советүүдтэ нэгэдэхыень хорижо, ветераануудай эрхые хаhана гээшэ. Тиигэжэ тэдэ профсоюзууд болон олониитын бусад худэлөөнүүдтэй хамта аха үетэнэй хүнгэлэлтэ абаха эрхын түлөө тэмсэхэ аргагүй болоно.

Үнэн зурхэнhөө оролдожо, гүрэнэй материальна үндэhэ hүүри табиhан хүнүүдые мүнөө Указай ёhоор түрэл болоhон цех, участок, лаборатори, предприяти ба эмхи зургаануудhаань эшэхэ нюурнгөөр үлдэхэ болоно.

Ажалай, дайнай ба Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй олон милл... ветераануудай нэрэhээ вете... нуудай Бүхэсоюзна совет... Указые эрид бүруушаажа, К... ституцида эсэргүү хүнэй эр... хаhаhан тус документые хү... дэнь оруулхагүй гэhэн эр... тэ РСФСР-эй Президентын... да табина.

Обществые хоорондоо... мороотой болгохо хара... ямаршье худэлөөндэ эдэ... тэйгээр эсэргүүсыт гээд... най, ажалай ба Зэбсэгтэ... сэнүүдэй ветераануудые Б... союзна совет урялна.

Дайнай, ажалай ...
Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй ветер...
нуудай Бүхэсоюзна сов...

КПСС-hээ СССР-эй АРАДАЙ ДЕПУТАДУУДЫЕ hУНГАХА hУНГУУЛИИН КОМИССИДА

КПСС-hээ СССР-эй арадай депутадуудые hунгаха талаар hунгуулиин комисси «СССР-эй арадай депутадуудые hунгаха тухай» СССР-эй Хуулиин 40-дэхи статьягай үндэhөөр 1991 оной июлиин 26-да болоhон КПСС-эй ЦК-гай Пленум дээрэ дэбжүүлэгдэhэн КПСС-hээ СССР-эй арадай депутадуудта удаадахи кандидадуудые бүридхэлдэ абаба гэбэл:

Бурокявичюс Миколас Мартинович, 1927 ондо түрэhэн, Литвагай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь, Вильнюс хото;

Секретарюк Вячеслав Васильевич, 1938 ондо түрэhэн, Украинын Компартиин Львовско обкомой нэгэдэхи секретарь, Львов хото;

Урвас Рейн Хартович, ондо түрэhэн, Эстониин ... партиин Морско райкомо... гэдэхи секретарь, Таллинн... то.

КОМИССИ ХУДЭЛМЭРЭЭ ЭХИЛБ...

КПСС-hээ СССР-эй арадай депутадууд байhан хэдэн хүнэй эрхэ түлөөлэлгээ болюулhан дээрэhээ КПСС-hээ СССР-эй арадай депутадуудые hунгаха талаар Түбэй hунгуулиин комисси гаража ошоhон хүнүүдэй орондо КПСС-hээ СССР-эй арадай депутадуудые hунгалта болзорлобо.

СССР-эй арадай депутадуудые hунгахын тула «СССР-эй арадай депутадуудые hунгаха тухай» СССР-эй Хуулиин 28-дахи ба 62-дохи статьянуудай үндэhэн дээрэ Московско областиин Красногорско механическа заводой парткомой секретарь Ю. В. Абрамов, Брянска үйлэдбэриин камвольно нэгэдэлэй нэхэгшэ Т. А. Воробьева, СССР-эй МВД-гэй дотоодын сэргүүдэй политуправлениин начальник А. И. Гриенко СССР-эй Науканнуудай академиин ..., вице-президент, СССР-эй Науканнуудай академиин Сибириин отделениин түрүүлэгшэ В. А. Коптюг, Узбегэй ССР-эй тусхайлагдамал барилгын «Каршистрой» нэгэдэлэй «Карширмонтаж» трестын бригадир-электромонтажник Р. Рузыев, Украинын Компартиин Житомирско обкомой нэгэдэхи секретарь, В. Г. Федоров, арадай ... тадуудай областной Сов... түрүүлэгшэ, Дагестанай А... эй Акушинска районой С. ... жоникидзиин нэрэмжэтэ ... хозой түрүүлэгшэ М. А. ... таев, СССР-эй Министрн... кабинедэй дэргэдэхи гэр... лын болон эхэнэрнүүдэй ... далнуудаар комитедэй т... лэгшэ Л. И. Швецова, ... руссиин ССР-эй Гомельск... ластиин Добрушска ра... Носовичска дунда hургу... директор Л. Ф. Шукайло ... шэдhээ бүридэнэн hунгу... комиссиие КПСС-эй ЦК б... хэбэ.

Советскэ Союзай Ком... партиhаа СССР-эй арада... путадуудые hунгаха т... hунгуулиин комиссиин з... ни дээрэ комиссиин тур... лэгшэ — В. А. Коптюг, ... лэгшын орлогшоор — В. ... доров, комиссиин секре... Л. И. Швецова гэгшэд ... гагдаба.

hунгуулиин комиссиин ... рес: Москва, Куйбышев... рэмжэтэ гудамжа, 14-дэх... 6-дахи подъезд, 511-дэх... hалга. Телефон: 206-34-5...

Эдеэ хоол элбэгжүүлгэ—энэ үеын зорилго

ХҮДЭЛМЭРИШЭДТЭ ҺАНАЛАА ТАБИНА

«Ажаллахада — аман хүдэлхэ» гэжэ урда холын сагаа хойшо арад зоной дунда эмы хэлсэгдэдэггүй байгаа шуу. Тэд мүнөө ямар саг болошоо хаб? Ажаллахынь ажаллаад, мүнгэ яһалашье олооб гэжэ һанахадаш, магазинууд оо хубсаһа хунар, эдеэ хоолой зүйлнүүд үгыл аад, үгы. хэр мал бариха, үгэрсэ, помидор ургуулха шадалгүй годой, поселогуудай хүн зонто али зэргын хүшэр, хүндэ ээшэб? Хүдэлмэришэдые, инженерно-техническэ хүдэлэрилэгшэдые яагаад эдеэ оолой зүйлнүүдээр хүсэд ханэха гээшэб? Энэ шухалын шуала асуудал мүнөөдэр хүн үхэнэй һанаае зобооно.

Нютагай Соведүүд, ажалша оллективүүд энэ асуудалые уб тээшэнь шийдхэхэ гэжэ һалал ороldоно. Жэшээнь, еверобайкальскын түмэр рэгын отделениин дистанциуудай, депонуудай, станциудай коллективүүд гахай, шуу шахан таргалуулжа, үгэр, помидор ургуулдаг болонай.

Тиигэжэ тэдэнэр олоной айшаалда хүртэнэ.

Северобайкальскын түмэр замай отделени соогоо ажахыуудые, ажалшадые үһаар ингаха дистанциин коллектив пангаяа шалгарна. Эдэнэр ихай, шубуу, туулай шахан ргалуулжа, хүдэлмэришэдтөө амда сэнтэй мяха худалдана. огоон мангир, үгэрсэ үбэлөө, зундаа таһалгаряагүйгөөр гуулжа, өөрынгөө ажалшадай эрилтые хүсэд хангахынь а хажуугаар бэшэ ажахыудай хүдэлмэришэдтэ худалаха, сэбэр олзо оруулдаг олонхой.

— Бидэ үнгэрһэн жэл хүн хэндэ 30 килограмм мяха, килограмм үгэрсэ, 3 килограмм һонгино худалдаабди. эмнай үшөөл бага байна. дагынь бидэ хүдэлмэришэн хэндөө 60 килограмм мяха, 10 килограмм үгэрсэ, 5 килограмм һонгино худалдаха ютойбди. Һүүлэй сагта гаһан фермэ үргэдэхэн бариг-жа эхилээ. Табан мянган хяа, гурбан мянган туулай ихан таргалуулха фермэнүүдые үмэр замай Куанда станци шадар барижа эхилээбди. Сэхыь хэлэхэдэ, бидэ өөрынгөө дэлмэришэдые, мэргэжэлтэдые мяхаар, овощоор һайнаар хангадаг болохобди, — гэжэ Северобайкальскын үһанай ажахын дистанциин начальник Е. П. Давыдов хөөрэнэ.

Түс ажахы ямар аргаар гахай, шубуу, туулай болон бусад ан амитадые шахан таргалуулха фермэнүүдые барина гээшэ хаб? Зарим ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд барилга хэхэ материал үгы, мүнгэн зөөри хомор гэхэ мэтын шалтаг бэдэрэд, гахай, шубуу, үхэр мал бариха, овощ ургуулха хэрэгтэ ямаршье анхарал хандуулнагүй бшуу. Түмэр замай үһанай ажахын дистанциин коллектив тиимэ халтируухай зам бэдэрэнгүй, эгээл хүшэр хүндэ замыень шэлээ. Ушарынь хадаа коллективэй эмхидхэгдэһэн үдэрһөө гэхэ гү, али 1980 онһоо хойшо өөрынь теплицэ барижа, гахай шахан таргалуулжа эхилээ бэлэй. Тэрэ сагта эдеэ хоолой зүйлнүүдэй элбэгшье байгаа һаань, үһанай ажахын дистанциин коллектив өөрынгөө мяхатай, овощтой ажаһуудаг һэн. Ажахын хүтэлбэрилэгшэ Евгений Павлович Давыдовай хубита эндэ ехэл гээшэ ааб даа. Тэрэнэй үүсхэлээр, оролдолго, шадабариин лэ ашаар гахайнууд жэлһээ жэлдэ олоор шахан таргалуулагдана, овощ өхэөр ургуулагдана гээд хэлэхэ хэрэгтэй. Северобайкальскын үһанай ажахын дистанциин коллектив Усть-Кут хотоһоо Чара станци хүрэтэр мянга километр зайда оршодог станци, разъезднуудэй һуурин, поселогуудай, Северобайкальск хотын ажалшадые промышленна предприятинуудые халуун ууралаар, үһаар хангаха ток харюусалгатай ажал хүдэлмэри хэнэ. Эдэнэр даабари болон хэлсээгээ ходоодоо урагшатайгаар бэелүүлжэ шададаг. Түмэр замай Улькан станци шадар гурбан леспромхоз оршоно. Энэ леспромхозуудай хэрэглэмжэ хангахын тула сүүдхэ бүри 10 мянган кубометр үһа үгэдэг байха юм.

Үнэн сэхээр, оролдосо үүсхэлтэйгээр ажаллаһан түс коллектив даабари болон ажалай хэлсээнүүдые ходоодоо бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ шадана. Бүхы ажалаа эрхим шанартайгаар хэжэ байһанайнгаа түлөө амжалтануудые туйлажа сэбэр олзо оруулна. Байгша оной эхинһээ үһанай ажахын дистанциин коллектив 160 мянган түхэригэй сэбэр олзо үйлэдбэридөө оруулгад, энэ мүнгэеэ сүм гахай, шубуудай фермэнүүдэй, теплицын барилгада, хүдэлмэришэдые урмашуулха жасада һомолһон байна.

— Манай Северобайкальскын үһанай дистанциин хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ мэргэжэлтэд бултадаа һайн бэлэдхэлтэй, оролдосо шадабаритай бэрхэ мэргэжэлтэд. Тиимэһээл ажал хэрэгтээ харюусалга ехэтэйгээр хандажа, даабарияа дүүргэхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулалсажа байдаг. Бултанай оролдоһоной ашаар лэ муу бэшэ үрэ дүнгүүд туйлагдана. Бидэ саашадаа энэ зэргээр ажаллажа, БАМ-ай харгыгаар ехэ хэмжээнэй ашаа зөөхэ хэрэгтэ багаханшье һаань хубитаяа оруулалсахабди,— гэжэ тус дистанциин начальник Е. П. Давыдов хөөрэнэ.

Е. П Давыдов 1980 онһоо.. хойшо БАМ-ай харгы ашаглалсажа, юрын инженерһээ томо коллективые хүтэлбэрилэгшэ хүрэтэрөө ургаа. Түмэр замшадай ажал хүдэлмэри арагүй хүндэ, хүшэршье, харюусалгатайшье хэрэг гээшэ ааб даа. Тиимэһээл түмэр замшад түхайгаа хододоол һаанагаа табидаг, тэдэнние дулаан зохид байратай болгохо, эдеэ хоолой зүйлөөр дугамаггүйгөөр хангаха гэжэ эрмэлзэдэг хүн юм. Е. П. Давыдовай үүсхэлээр, тэрэнэй сэхэ хабаадалгагаайгаар гахай, шубуу шахан таргалуулха фермэнүүд, теплицэнүүд Хойто-Байгалда баригдана. Северобайкальскын үһанай ажахын дистанциин коллектив 80—100 үнэгэ үсхэбэрилхэ фермэ Күнөрма станцида барижа эхилбэ. Энэ барилга мүн лэ Е. П. Давыдовай оролдолгоор хэгдэжэ байнхай.

— Бидэ үнэгэнэй арһаар хубсаһа оёхобди. Тэрэнээ хүдэлмэришэдтөө худалдахабди. Зарим продукцияа Хойто-Байгалай районой ажалшадта хүртөөхэбди. Ангай арһаар хубсаһа оёхо оньһон машинануудые худалдажа абаад, тусгаар цех соо худэлгэжэ байнабди. Бидэ 80—100 үнэгэ тэжээгээ һаа, 50—60 мянган түхэригэй сэбэр олзо оруулха арга шадалтайбди,— гэжэ Е. П. Давыдов хэлээ һэн.

Минии һанахада, Е. П. Давыдов ажал хэрэг, хамта хүдэлдэг нүхэд тухайгаа ходол һаналаа табижа ябадаг, мүнөө сагай ёһотой хүтэлбэрилэгшэ, хүмүүжүүлэгшэ мүн болоно. Гахайн гү, али шубуунай, үнэгэнэй фермэ барижа эхилхынгээ урда һайса тооложо үзөөд, сүг хүдэлдэг мэргэжэлтэдтэйгээ зүбшэн хэлсэдэг заншалтай. Али зэргын мяха, үндэгэ, арһа үгэхэб, сэбэр олзо хэды шэнээн абтахаб гэжэ сүм тоологдодог гээшэ ааб даа. Тэрээн дээрэһээ Северобайкальскын үһанай ажахын дистанциин хүдэлмэришэд өөрын мяхатай, ангай арһатай болохо юм.

Түс ажахын дэргэдэ загаһа олзоборилхо бригада эмхидхэгдэнхэй. Эдэнэр һара бүри 400—500 килограмм загаһа барижа, коллективэйнгээ гэшүүдтэ нэгэ килограммынь хямда сэнгээр, хажуу тээшэнь 2 түхэриг 50 мүнгөөр худалдадаг. Үһанай ажахын дистанциин коллектив энэ хүшэр хүндэ сагай хүрэжэ ерээд байхада ехэ ядарал зоболондо оронгүй, өөрын мяхатай, загаһатай, овощтой болоод байна. Юрын хүдэлмэришэдэй байдал һуудал тухай һанаалаа табиха гээшэ аргагүй ехэ удха шанартай хэрэг гээшэ ааб даа. Энэ талаар Северобайкальскын түмэр замай отделениин үһанай ажахын дистанциин хүтэлбэрилэгшэд яһала ехэ юумэ хэнэ.

Хойто-Байгалай районой промышленна предприятинууд барилгын организациинууд бултадаа иимэ өөрын хамһабариин ажахытай болоо гээшэ гү? Үгыл ааб даа. БАМ-ай барилга эхилһэн барилга-хабсаралгын 575-дахи, 607-дохи, 581-дэхи поезднуудай автобазануудай коллективүүд мүнөө болотор гахай, шубуушье тэжээдэггүй, үгэрсэ, помидор ургуулдаггүй байха юм. Юундэб? Энэ дүрдаһан ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд хүдэлмэришэдэйнгөө байдал һуудал тушаа анхарал хандуулнагүй ха юм. Эдэ ажахынуудай коллективүүд Хойто-Байгалда 17-дохи жэлээ барилга хэжэ байна. Энэ хугасаа соо гахайн ямархоншье фермэ, теплицэ бариха арга боломожо бии байгаа гээшэ ааб даа. Барилгашадта мүнгэн зөөришье, материалшье, хүдэлмэришэдшье бии байгаа. БАМ-ай барилгын организациинуудай хүтэлбэрилэгшэд, хүдэлмэришэд тухайгаа ямаршье анхарал хандуулдаггүй байһаниинь мүнөөдэр эли тодо болоодхибб.

Түмэр замшадта мүнгэншье, материалшье мүнөө дээрээ үгы. Аргыёнь оложол, гахайн, шубуунай фермэнүүдые барина. Жэшээнь, түмэр замай Таксимо станциин коллектив 1989 ондо эмхидхэгдээ юм. Эдэнэр мүнөө 200 үхэр мал байлгаха фермэтэй, 100 адуун һүрэгтэй болоод байна. БАМ-ай барилгашад түмэр замшадһаа юугээрээ дутаа юм. Гайха, тагна. 17 жэлэй туршада өөрын хамһабариин ажахытай болохогүй ябадал хайшаа юм? Ганса магазинай таргуудые хараад, хэн юу үгэхэ юм ааб гэжэ хүлеэгээд һууха саг үнгэрэн ошоо. Ехэ, багашье коллективүүд дээрэһээ захиралта, заабари хүлеэгээд һуунгүйгөөр гахай, шубуу, туулайшье һаань, шахан таргалуулжа, өөрын мяха, овощтой болохо зэргэтэй. Ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, Соведүүдэй арадай депутадууд энэ шухала хэрэгтэ анхарал хандуулжа, али бүгэдын туһаламжа хүргэхэ ёһотой гээд һанагдана.

Гахай, шубуу тэжээхын тула холимол тэжээл, орооһон, хүрпээ ехэ хэрэгтэй гээшэ ааб даа. Хаанаһаа тэрэнние ололтой гээшэб? Северобайкальскын түмэр замай отделениин үһанай ажахын дистанциин мэргэжэлтэд холимол тэжээл бэдэржэ, бүхы Буряад өөрөө совгуур ябуулга хэһэн байна. Сүхэрхэдөө Молдавиин ССР-эй ажахынуудтай хэлсээ баталха ушартай бологдоо. Северобайкальскын түмэр замшад тиишэ ой модо эльгээжэ, орондонь холимол тэжээл абана. Оролдоһон хүн одо мүшэдтэ хүрэхэ гэдэг. Урдаа зорилго табяад, үсэд нэтэрүүгээр ажаллаа һаа, ямаршье ажахы өөрын фермэтэй болохо арга шадалтай. Үүсхэл оролдолго эндэ хэрэгтэй ха юм.

К. ЖАМЬЯНОВ,
журналист.

Зэдын районой Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой һүнэй хоёр фермэдэ 344 һаамхай үнеэдые 18 һаалишад харуулһална. Тэдэнэр үнеэн бүриһөө 2800—3000 килограмм һү һаана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Һаалишад — гурбан мянгатан Э. С. Раднаева, Ц-Х. С. Доржиева.

С. Балдуевай фото.

ХҮШЭР ХАРГЫНУУД

Загарайн районой харгы барилга-заһабарилгын управленийн хүдэлмэрилэгшэд түхэреэн жэлдээ туха сүлөөгүй ажалладаг зой юм. Зунай үедэ тэдэнэй хэхэ ажалынь плангаяа ехэ байдаг. Хуушан харгыныуудые заһабарилха, шэйэ харгынуудые барихаһаа эхилээд, үерэй үһанай эрьеһээ халижа гарахада, хура бороогой схээр ороходо, ажалынь нлангаяа ехэ болодог байна. Харгы баригшадай хүдэлмэри, юрэнхыдөө хүшэршье һаа, хүндэтэй ааб даа.

Байгша оной түрүүшын хахад жэлэй туршада Загарайн харгы-заһабарилгын управленийн коллектив түсэбтэ даабаряа амжалтатайгаар дүүргэбэ. Жэшээлхэдэ, түс управлени 421 мянган түхэригэй хүдэлмэри хэхэ ёһотой аад, 442 мянган түхэригэй хүдэлмэ[illegible] байна. Тиихэ[illegible] мянган түхэ[illegible] түсэбһөө гаду[illegible]рилаа. Улаа[illegible] жэнгэ хүрэдэ[illegible] харгын хүр[illegible] шадархи 7,5[illegible] харгы асфальт[illegible]даа. Үерэй бо[illegible]гы заһабарил[illegible]гаяа ехэ хүр[illegible]

Управлени[illegible]руу бригада[illegible] юм. Владими[illegible]вич Сороковн[illegible] бэрилдэг ко[illegible]рэ тоодо [illegible] тогрейдернүүд[illegible]лоошод Б.-И[illegible] В. И. Белых[illegible]удэр бүрин[illegible]риһе үлүүлэ[illegible] юм. Тэдэнэр [illegible]гынуудые хо[illegible] болзортонь э[illegible]жо шададаг [illegible]

С. С[illegible]

ҺАНАМЖАЯА ХЭЛЭХЭ БОЛОБО

РСФСР-эй КП-гэй Захааминай райкомой бюрогой заседани партийн эхин эмхинүүдэй, парткомуудай сёкретарьнуудай хабаадалгатайгаар үнгэргэгдэбэ. «РСФСР-эй гүрэнэй органнуудта, эмхи зургаануудта болон эмхинүүдтэ политическэ партинуудай, олониитын хүдэлөөнүүдэй эмхидхэлэй бүридэлнүүдэй ажал ябуулгые болгоулха тухай» РСФСР-эй Президентын Указые зүбшэн хэлсэбэ. Түс Указ Конституциин, партн болон демократийн үндэһэн баримтанүүдта таарадаһагүй, СССР-тэ' социалис гүрэнэй олониитын байгуулалтые һандаргажа, КПСС болон бусад ниитын эмхинүүдые тараан намнаха талаар шэглүүлэгдэнэ гэжэ тоолобо.

Энэ жэлэй августын 5 болотор партийн, профсоюзай, комсомолой эмхинүүдтэ суглаануудые, олоной хабаадалгатай митингнүүдые үнгэргэжэ, тус Указ түхэй һанамжаяа хэлэхыень райком дурадхаба. Партийна комитедүүдэй, райкомой гэшүүд ажалша коллективүүдтэ суглаануудые үнгэргэжэ, РСФСР-эй Президентын Указые СССР-эй Конституциин, социалис демократийн эрилтэнүүдтэ харша байһыень олониитэдэ ойлгуулха шухала гэжэ тэмдэглэбэ.

М. ГОНЧИКОВ.

Манай тайлбари

ЗАСАГАЙ НЮТАГАЙ ЗУРГААНУУД ЯМАР БОЛОХОНЬ БЭ?

«РСФСР-тэ нютагай хүтэлбэрилгэ туһ» РСФСР-эй Хуули баталаа. Энэ асуудал үнинэй ёһотой аад, арай хэ хүсэндөө оробо хэбэр. Нилээд удаан Россий Верхно Соведэй комитедүүдэй комиссинуудта харагдаа, зубшэгдэнэн байна бшуу. Эмнай хэмжээгээрээ нилээд Хуули болоно: 7 бүлэгһөө, хэнэгнэ бүридэжэ, 96 статьоложо хубаарна. Бүхыдөө таад шахуу хуудаһан дээнайруулагданхай.

Хуули дотор нютагай өөһэдөө хүтэлбэрилгэ юун гээ 5 гэжэ нэн түрүүн тайлбаргүтэнхэй. Энэмнай хадаа гагай удха шанартай асуунуудые бэеэ даагаад, өөрөө харюусалга доро шидын тула эрхэтэдэй ажал улгые эмхидхэхэ гурим болоо гээд Хуули дотор бэдэнэ. Тиихэдээ иимэ ажал улга РСФСР-эй Конституциин хуулинуудай, РСФСР-эй үндэдэй ородог республигудай конституциинууд бо-хуулинуудай үндэһөөр, зоной аша түһада, тэдэтүүхын, үндэнэ һанай он бусад илгаануудые хада абажа, эрхилэгдэхэ ёһо-

нютагай өөһэдыгөө хүтэлилгын гурим гэхэ гү, али емэ ямар аргаар бэелүүгэхэб гэхэдэ, засагай түлэлгэтэ зургаануудаар — дай депутадуудай нютагай едүүдээр, мүн хүтэлбэрил-зохихо зургаануудаар — агай захиргаанаар, нютареферендумээр, эрхэтэдэй аануудаар, сэхэ демокра-нютагай бусад түхэл янудаар дамжуулан бэелүүэхэ гээд хараалагдана.

ютагай өөһэдыгөө хүтэлбэ-хэ районой, городой, гохи районуудай, посёлай, сельскэ Соведэй бо-хүдөөгэй һуурин тосхоай хилэ дотор бэелүүлэг-эг байха юм. Мүн тэдэмөөһэдыгөө эрхэ болон түһенүүдые хамгаалхын ассоциациннууд болоожо дэхэ эрхэтэй.

Дуляар тогтоогдоһон хэмсоо өөһэдынгөө газар а дээрэ Соведүүд нютагай дыгөө хүтэлбэрилгэ тухай м (устав) баталха ёһотой но. Тэрэ дүримынь (ус-нь) хизаарай, областиин, номито областиин, автоито округой гүрэнэй засазургаануудта заатагүй бүлдэ абтаха ёһотой юм.

ютагай өөһэдыгөө хүтэлилгэдэ хабаадаха бүрин гүйсэд эрхэ эрхэтэн бүхэндэ хууляар лаб хангададаг. Ямаршье шалтаганаар хизаарилга, хашалта хэжэ болохогүй. Энэ шангаар хоригдонхой. Өөһэдыгөө хүтэлбэрилгын зургаануд юридическэ нюурнууд болоно гээшэ.

Хуулиин хоёрдохи бүлэг «Засагай ба хүтэлбэрилгын нютагай зургаануудай бүридэл ба ажал ябуулгынь эмхидхэлэй үндэнэ һууринууд» гээд нэрлэгдэнхэй. Районуудай, городуудай, посёлок болон сельскэ Соведүүдэй иимэ зургаануд гэхэдэ, арадай депутадуудай зохихо Соведүүд мүн болоно. Харин посёлогууд болон сельскэ Соведүүдтэ зохихо Соведэй шидхэбэреэр гү, али нютагай референдумэй дүнгүүдэй үндэнөөр Совет һунгагдахагүй гү, али ородоо үгы болгогдожо болохо юм. Энэмнай шэнэ зүйл болоно ха юм. Тиихэдээ Соведэй ородо нютагай өөһэдыгөө хүтэлбэрилгын ондоо зургаан байгуулагдаха ушартай.

Соведүүд бүгэдэ ниитын, адли тэгшэ, ба сэхэ һунгалтын үндэнөөр табан жэлэй болзороор нунгагдахаюм. Урданьшье иимэ байгаа гээшэ ааб даа. Һунгалтын гүрим ба депутадуудай тоо РСФСР-эй болон тэрэнэй бүридэлдэ ородог республикануудай хуулинуудаар тогтоогдодог байха.

Саашадань Хуули дотор Соведэй сесси зарлаха, үнгэргэхэ, ажал ябуулгаяа эрхилхэ гүрим дэлгэрэнгыгээр тайлбарилагданхай. Эндэшье тад ондоогоор хубилгагдаһан юумэ үгы хэбэртэй. Соведэй түрүүлэгшэ, тэрэнэй орлогшо сесси дээрэ нюусаар дуугаа үгэлгын гүримаар һунгагдадаг байха. Тэдэнэй эрхэ түлөөлэгнүүд болон үялгануд нилээд тодоор, дэлгэрэнгыгээр Хуули дотор үгтэнхэй юм. Соведүүдтэ саг үргэлжын комиссинууд байгуулагдаха. Совет өөрын хүдэлмэрийн аппарадтай байха болоно.

Эгээл һонирхолтой бүлэг гэхэдэ, Хуулиин 3-дахи бүлэг болоно гээшэ. Юуб гэхэдэ, эндэ нютагай зөөхиргаанай бүридэл ба ажал ябуулгынь эмхидхэлэй үндэнэ һууринууд тухай хэлэгдэнэ бшуу. Район, город, городтохи район, посёлок болон сельскэ Совет доторхи хүтэлбэрилгын зургаан гэхэдэ, нютагай захиргаяа болоно ха юм. Нютагай хүтэлбэрилгын ажал ябуулгые нютагай захиргаанай глава (гулваа) эрхилхэ болобо. Энэ главагай тушаалай тодорхой нэрые түс түс Совет тогтоохо ёһотой.

Нютагай захиргаанай главае (гулваае) зохихо Соведэй газар дээрэ ажаһуудаг эрхэтэд бүгэдэ ниитын, сэхэ, адли тэгшэ һунгуулиин гүримаар, нюусаар дуугаа үгэжэ, 5 жэлэй болзороор һунгаха болоно. Глава өөрынгөө эрхэ түлөөлэгнүүдые нэгэн мэдэлтэй хүтэлбэрилгын (единоначалие) гол ёһонуудай үндэнөөр бэелүүлдэг байха юм. Тиигэжэ урданай гүйсэдхэхэ комитедүүд үгы болгогдобо гээшэ ааб даа. Хуули дотор нютагай захиргаанай главагай эрхэ түлөөлэгнүүд бүрин түгсөөр найруулан бэшэгдэнхэй. Тиихэдээ тэрэ Соведэй мэдэлдэ үгтэнэн асуудалнуудаа бэшыень өөрөөл шидхэхэ, бэелүүлхэ уялгатай байна бшуу. Арадай ажахын болон бусад һалбариннуудай талаар байгуулагдаһан нютагай захиргаанай зургааануудые хүтэлбэрилхэ, тэдэнэй бүридэл байгуулхэ, Соведэй болон өөрынгөө тогтоолнуудые бэелүүлгэ хинаха, мүнгэн һангай асуудалнуудые шидхэхэ гэхэ мэтэ эдэб олон асуудалнууд тэрээндэ даалгагдажа үгтэнэ гээшэ. Хуушанай гүйсэдхэхэ комитедэй хэдэг бүхы ажал өөрөөл главаманай эрхилхэ уялгатай болоно гэжэ ойлгохоор.

Нютагай захиргаанай глава хэдаа өөрынгөө эрхын хэмжээн соо тогтоолнууд болон захиралтануудые абаха эрхэтэй байха. Харин энэ захиргаанай зургааануд болоч бүридэлэйнь бусад подразделениинүүд захиралта (приказ) абадаг байха гэжэ тогтоогдоо.

Тэдэнэй эрхэ түлөөлэлгын хэмжээн соо нютагай захиргаанай тогтоолнууд болон захиралтануд эндэхи предприятинуудаар, эмхи зургааануудаар, эмхинуудаэр, тушаалта хүнүүдээр болон эрхэтэдэ:(э заатагүй, уялгата ёһоор дүүргэгдэхэ ёһотой болоно. Энэмнай тон зүб гэжэ һанагдана. Мүнөө засаг тоохогүй ябадал хаа хаанагүй үзэгдэдэг болоод байна ха юм.

Хэрбээ зохихо нютагай Соведэй шидхэбэриин хуулида таарахагүй гү, али ямар нэгэн шалтаганаар бэелүүлэгдэжэ шадагдахагүй байгаа һаань, нютагай захиргаанай глава энээниень буруушааха эрхэтэй. Энээн тухайгаа бэшэмэл буруушаалта шидхэбэриин абтаһанһаа хойшо 5 үдэрэй туршада түс Советдэ эльгээхэ уялгатай.

«Нютагай өөһэдыгөө хүтэлбэрилгын экономическа үндэнэ һуури» гэһэн хэһэг баһал һонирхолтой байна. Экономическа үндэнэ һууринь юун болоноб гэхэдэ, байгаалиин баялигууд (газар, тэрээн сөөхи баялигууд, үһан, ой модон, магуud), муниципальна болон үргамалай ба ан амитадай айбүсад зөөри мүн болоно. Муниципальна зөөри тухай дэлгэрэнгыгээр тайлбарилагданхай юм. Мүнгэн һангайнь үйдэнэ һуури тушаа бүхэли бүлэг зөрюулагданхай.

Хуулиин саашанхи хубинь нютагай Соведүүдэй болон нютагай захиргаануудай эрхэ мэдэл, уялгануудта зорюулагдажа, нилээд тодоор бэшэгдэнхэй байна ха юм. VI, VII бүлэгүүдтэнь «Нютаг дээрэ хүн зоной өөһэдыгөө һайн дурааараа хүтэлбэрилгэ», «Нютагай өөһэдыгөө хүтэлбэрилгын эрхые лаб хангалга» гэһэн асуудалнууд дэлбэлэн харуулагданхай юм.

* * *

«РСФСР-тэхи нютагай өөһэдыгөө хүтэлбэрилгэ тухай» РСФСР-эй Хуулиие хүсэндэнь оруулха гурим тухай» тогтоол РСФСР-эй Верховно Совет тэрэл доронь абаһан байна. Тиихэдээ тус хуулиие хэблэлдэ толилһонһоо хойшо 14 үдэрэй үнгэрһэн хойно хүсэндэнь оруулха гэжэ шидхэгдээ. Июлиин 20-до «Советская Россия» болон бусад газетэнүүдтэ толилогдоо юм. Тиимэһээ августын 4-һөө хүсэндөө орохонь ха юм. Гэбэшье. олохон статьянуудынь шэнэ зургааануудые һунгаһанай һүүлээр хүдэлжэ эхилхэ байна. Энэнь түсхайлан заагданхай.

Нютагай захиргаанай главае (гулваае) һунгалга 1991 оной ноябрь соо үнгэргэхэ гэжэ шидхэгдээ. РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ 1991 оной сентябриин 1 болотор һунгалтын үдэр тодорхойлхо даабари үгтөө. Шэнэ захиргаанай һунгагдатар нютагай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд өөһэдынтөө уялгата хүдэлмэри ябуулжа байхаар уялгалагдаһан байна. Урдань абтаһан элдэб хуули болон тогтоолнуудые түс Хуулитай зохилдуулха талаар дурадхалнуудые РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет оруулха ушартай.

Зай, иигэжэ үшөө нэгэ Хуули абтаба гээшэ. Хэр аша үрэтэй, бүтээсэтэй байхаб ерэдүйн саг харуулна бээ. Шанга бүтэмжэтэй засаг болохо гү, али баһал эллжээтэ хэмжээ ябуулга болоод үнгэрхэ гү?

АМЕРИКАН ФЕРМЕРТЭ АЙЛШААР

Америкын томо томо городуудта «Органическа продуктнууд» гэһэн бэшэлгэтэй эдеэ хоолой магазинуудтай оло дахин ушаржа болоно. Органическа каша, гурил, хүрпээ, бусад эдеэ хоолой үнэ сэнгэй бусад продуктнуудһаа 20—30 процент дээгүүр. Иимэ продуктнуудые гансал шадалтай хүнүүд худалдан абаха арга-тай юм. Иимэ овощ, жэшээнь, хоёр дахин үнэтэй. Хүүгэдэй эдеэ хоол 50 процент дээгүүр сэнтэй. Хэды тиимэшье һаань, иимэ продукт абаха дуратайшуул олон, тэдэнэй тоо олошоржол байдаг.

«Органическа продукт» гээшэнь юун гээшэб? Химий хэрэглэнгүй үргүулагдаһан, ямаршье нэмэлтэ хэнгүй болбосоруулагдаһан продукт иимэ нэрэтэй. Элүүр энхэ байдал эрхилхэ гэжэ эрмэлзэгшэд США-да эли тодоржо эхилэнхэй. Иимэ байдалай бүридэлтэ нэгэ хубинь хадаа экологическа сэбэр продукт хэрэглэлгэ мүн. Нютагай болон хилын саанахи фермернүүдэй үйлэдбэрилһэн продуктнуудта пестицидүүдэй ехэ боложо байһан хүн зоной һанаа зобооно. Тиимэһээ америкынхидэй 4 процентнь үнэтэй эдеэ хоолой түлөө ехэ мүнгэ түлэхөөр бэлэн байһаниинь асуулгаар элирүүлэгдээ.

Мүнөөнэй байдалаар американ 2 миллион 170 мянган фермернүүдэй 7—3 процентнь гансал органическа эдеэ хоол үйлэдбэрилдэг байна, Тэдэнэр химическэ утэгжүүлгэнүүдые огто хэрэглэнэгүй. Гол түлэб органическа утэгжүүлгэ газартаа оруулна. Газарай хүрьһэнэй үрэжэлые һэргээн һайжаруулхадаа, бог үбһэнтэй, хорхой шумуултай тэмсэхэдээ, гансал биологическа онол арганнуудые фермернүүд хэрэглэдэг байна. Флорида штадай иимэ нэгэ фермэдэ ТАСС-ай корреспондент айлшалһан байна.

Алан Детингын фермэ 300 гектар газар эзэлнэ. Тэндээ фермер помидор, үгэрсэ, капуста, морковь, һонгино, чеснок, перец, клубника ургуулдаг. Тропическа саад сэсэрлигэй багахан участок бии. Тэндэнь ананас, папайи, старфрут ургадаг. Фермэ дээрэ бүхы ажал гараар бүтээгдэнэ. Алан 22 мексиканецые сүүдхын туршада 16 час соо хүдэлхөөр хүлөэлдэг. Тиихэдээ тэдэнэртээ часай туршада хүдэлһэнэйнь түлөө 4-һөө 4,5 хүрэтэр доллар түлөөһэ үгэдэг ха. Ажал хүдэлмэринь нарин нягтаар эмхидхэгдэнхэй: миин зогсохо гэһэн ойлгосо эндэ байхагүй. Хүдэлмэришэдэйнь нэгэ бүлэг эртэ үглөөнһөө эхилжэ, помидорой ургаса сүгэрнь илгажа, гүуд соо хэдэг, гүудыньь бэлэн болоно. Тэрэ мэлтэгүүдгүй ажалдаг тэгдэнэн гэжэ. Нүгөө бүлэг хүн үглөөнһөө тарилгаа, үбһэ түүгээд, пайи суглуулгадаг. Фермэрэй дэг гол продукта 20 гектар дорнуүд. Хоёр дахи бүлэг таһалдалгатайгаа таригдана. Тиимэ, овощой ургамалые тоо бүхэндэ һэ[illegible] капуста гү, али [illegible] юм. Полиэтиле[illegible] коор хүшэгдэнэ [illegible] гүүр рассада [illegible] Иимэ хүшалта [illegible] табигаагүйөөр [illegible] Далангай [illegible] доро багахан нүхэ[illegible] го татагданхай. [illegible] тарималнуудта [illegible] лагдан ошоно. [illegible] уһа дамжуулхада [illegible] мал доро сэхэ [illegible] далангуудай [illegible] гөөр дундуур [illegible] байдаггүй. Иигэ[illegible] тайгаар хэрэглэг[illegible]

Фермэ дээрэ [illegible] дайнь ургасын г[illegible] гүүр. Гаргашану[illegible] хаар ехэ олзо [illegible] Органическа сэб[illegible] нууд юрын фер[illegible] дэ орходоо хо[illegible] хоёр хахад да[illegible] Гансал худэлмэр[illegible] һэлһэндөө ферм[illegible] гаргана. Алан пр[illegible] ной гол түлэб [illegible] нуудта худалда[illegible] саана — Канадада, [illegible] танида — өөрын [illegible] абагшадтай. Нютагай [illegible] зондо овощоо х[illegible] гаханшье һаа, [illegible] олзо доходтой [illegible] байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: [illegible] рэ ургуулагдаһан [illegible] фирменнэ иимэ [illegible] соо амһарталагдаг.

ВАСИЛ[illegible]

Bur-Mongoliin Unen
Бурят-Монголой ҮНЭН
БУРЯАД ҮНЭН
70 жэлэй ойдо

ШЭНЭ ХУУЛИИН АБТАҺАНАЙ ҺҮҮЛЭЭР

**«Милици тухай» шэнэ Хуули байгша оной 9 дүгээр сарадаа РСФСР-ийн Дээдэ Зөвлөлөй тогтоолоор батлагдаа. Энэ хуулиин ёсоор Россин Федерацийн Ардын депутадуудай Зөвлөлтөй хамтадаа ажаллаа. Ардаг

СОЁЛОЙ ҺОНИН

ДУУША СЭДЬХЭЛТЭЙ

ДУУН... Хүнэй дура сэдьхэл буляадаг, һайхан бодол, эрмэлзэл түрүүлдэг, хүнэй досоо баярай байдал тогтоодог эди шэдитэй дуун шагнагшадай зүрхэ сэдьхэл баяжуулдаг гээшэ. Тиихэдэ хонгёо һайхан, шанга хоолойтой дууша сэдьхэлтэй хүнэй дуу дуулахада, ямар гоёб даа! Аглаг дуута Агын талада түрэһэн Баярма басаган бага наһанһаа дуулаха дуратай һэн. Эгэшэнь буряад арадай дуунуудые тон гоёор дууладаг Ешин-Хорло Гомбоин Буряад орон соогоо һайхан хоолойгоороо бултанда мэдээжэ болоһон байгаа. Дууша бүлэдэ түрэһэн Баярма басаган Хэжэнгэ һууринай хүн зоной хэрэглэмжэнүүдые хангадаг комбинадта худэлжэ байха үедөө «Ургы» гэһэн арадай хоорто дуулажа эхилээ бэлэй. 1979 ондо Улаан-Удэдэ үнгэргэгдэһэн дуунай-инструментальна ансамбльнуудай республиканска харалгада «Залуу наһан» (Хэжэнгэ) гэжэ нэрлэгдэһэн бүлэгтэй хамта лауреадай үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна. Тэрэ гэһээр түрэл болоһон Хэжэнгэ нютагтаа гэр бүлэ боложо түбхинэһэн Баярма Дамдиновагай дуулаһан дуунууд район дотор эмхидхэгдэһэн концерт, нааданнуудые шэмэглэдэг.

«Сэсэг» гэжэ нэрэтэй Хэжэнгын хүүгэдэй саадай (комбинадай) үхибүүдэй элүүр энхые сахилгын хумүүжүүлэгшэ-һориг-шоор мүнөө үедэ ажаллажа байһан Баярма Дамдинова Ага һууринда эмхидхэгдэһэн республикымнай алдар суута дуушан Л. Линховоиной нэрэмжэтэ харалгада лауреат гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэжэ, Хэжэнгэ нютагайнгаа нэрые нэрлүүлэ-һэн. Эндэ худэлхэ үедөө «Сэсэг» гэжэ нэрлэгдэһэн хүүгэдэй саадайнгаа дуунай бүлэгтэ Баярма хабаадана. Һайхан дуунуудаа хэдэн хоолойн аялга нилүүлэн энэ бүлэг гүйсэдхэжэ, шагнагшадаа саг үргэлжэ баясуулжа байдаг. Энэ дуунай бүлэгтэ Баярмаһаа гадна, энэ саадай худэлмэрилэгшэд Жаргал Тунжинова, Рада Дамбаринчинова, Цыбикмит Цымпилова гэгшэд оролсодог юм.

Тээмэндэ Улаан-Удэдэ үнгэргэгдэһэн Л. Линховоиной нэрэмжэтэ бүхэроссин нэгэдэхи фестивальда Баярма Дамдинова хабаадажа, энэ фестивальда ерэһэн хүн зондо, айлшадта һайхан дуунуудаа зорюулаа һэн. Шанга, хонгёо хоолойтой Баярма Дамдиновагай гэр бүлэдэнь һайн һайханиие, зохёохы ажалдань үшөө ехэ амжалта хүсэнэбди.

Б. ОРБОДОЕВА,
хабаадагша.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Л. Линховоиной нэрэмжэтэ бүхэроссин нэгэдэхи фестивальда Баярма Дамдинова хабаадажа байна.
С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ШҮЛЭГҮҮДЭЙ СОГСОЛБОРИ

Москвагай «Прометей» хэблэлээр «Ород верлибрын антологи» гэһэн дабтагдашагүй, онсо удха шанартай ном барлагдан гаргагдаба. Энэ номые бүридхэн суглуулһан Карен Джангиров мүнөө үеын 360 авторай зохёоһон 1600 шүлэг эндэ оруулһан байна. Сүлөө жанраар бэшэгдэдэг шүлэгүүд, нэрлэбэл, лирико-философско, публицистическэ, бусад орёо зохёолнууд энэ ном соо бүридхэгдэн согсологдоо гэжэ тэмдэглэхээр.

Олондо мэдээжэ болоһон Москва хото.

Энэ согсолбори полиграфическа талаһаа уран гоёор шэмэглэгдэнхэй. Энэ ном арба мянган хэһэгээр тараагдаха юм.

Н. КОСЕНКОВА.

Даниил Андреев, Иосиф Бродский, Николай Панченко, Давид Самойлов, Владимир Солоухин, Арсений Тарковский гэгшэдһээ гадна, олондо мэдээжэ бэшэ, бэлигтэй залуу поэдүүдтэй уран бэлигтэнэй шэнэ нэрэнүүдтэй эндэ уншагшад танилсажа байха.

Шүлэг зохёолгын сүлөөтэ түхэлнүүдые хүгжөөлгэдэ өөһэдынгөө хубитые Буряад ороной поэдүүд оруулна. Эндэ поэт Баяр Жигмытовэй шүлэгүүд оруулагданхай. «Хододоо һурагша», «Жагсаал» гэһэн тэрэнэй шүлэгүүд олоной анхаралда табигдана. Сагһаа урид наһа барахан Намжил Нимбуевай« Эхэнэрнүүд зүрхэн дороо үхибүүдээ үргэн зөөдэг...» гэһэн шүлэг эндэ үгтэнхэй.

«ХОНХО СЭСЭГ» ХОЁРДОХЁО...

Һүргүүлиин бага наһанай үхибүүдтэ зорюулагдаһан «Хонхо сэсэг» гэжэ Буряадай номой хэблэлээр анха түрүүшынхээ нёдондо жэл гараа һэн. Тэрэ номдо залуу поэдүүд Цыдын-Жаб Бадмаев, Цыбен-Жаб Цыриторон болон бусадай хүүгэдтэ зорюулжа бэшэһэн шүпэгүүд орүулагдаа бэлэй.

Мэнэ һаяхан хэблэлһээ гараһан хоёрдохи «Хонхо сэсэг» гэжэ номдо Буряадай мэдээжэ уран зохёолшодой баһал бага наһанай хүүгэдтэ зорюулжа бэшэһэн шэнэ шүлэгүүд, рассказууд болон онтохонууд орүулагданхай. Уншагшад А. Ангархаевай, Ц-Д. Дондоковагай, Г. Чимитовэй, Э. Дугаровай, Д. Доржиевагай шүлэгүүдые, Ц-Д. Хамаевай, Г-Д. Дамбаевай, Ц. Номтоевой болон бусадай бэшэһэн зохёолнуудые һонирхон уншаха байха.

«Хонхо сэсэг» саашадаашье таража байхаар хараалагдана.

Л. ТАПХАЕВ,
тус номой редактор.

САША АЙВАЗОВ БОЛОН БУСАД...

Эстрадна дуунуудта, рок-хүгжэмдэ дуратайшуулда, илангаяа залуушуулда мэдээжэ болоһон түбэй дуунай хүгжэмтэ бүлэгүүд саг үргэлжэ Буряад орондо айлшалжа байдаг. Августын 8—9-дэ Буряадай ССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ залуушуулай хит-парадта түрүү һуури эзэлдэг «Комбинация» гэһэн бүлэг концерт-наадаяа харуулха юм. Эстрадаар һонирходог зондо, залуушуулда «Ород басаганһаа американ хүбүүн хүрэтэр» гэжэ нэрлэгдэһэн концертнэ программаяа тэдэнэр харуулха юм.

Олондо һаянай мэдээжэ болоһон Саша Айвазовай дуунуудтай концертдэ ерэгшэд танилсаха байха. «Зула сэсэг» тухай тэрэнэй дуун олондо һайшаагдадаг юм.

Мүнөө үеын дуунуудые залуу артист шагнагшадтаа зорюулхал. Энэ артисттай хамта «Биоконструктор» гэжэ нэрлэгдэһэн бүлэг (хүтэлбэрилэгшэнь — профессор Александр Шишигин) уран бэлигээ харуулха юм. Тиихэдэ энэ һарын хахадаар олондо мэдээжэ залуу дуушан Женя Белоусов ерэхээр хүлеэгдэнэ. Концерт, нааданнуудта ерэхьетнай уринабди. Эдэ концертнүүд тухай тодорхойгоор мэдээсэнэбди.

Н. ЕГЕРЬ,
Буряадай гүрэнэй филармоническин худэлмэрилэгшэ.

«Байгал-91»

ЕХЭ ЗОРИЛГО УРДАА ТАБИГ

«Байгал» журналай шанда хүртэхын түлөө залуушуулай дунда боксоор бүхэсоюзна заншалта мүрысөөн уржадэр, Улаан-Удын хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводой соёлой-спортын комплекс соо баярай оршон байдалда нэгэдбэ. Физкультура ба спортын талаар СССР-эй гүрэнэй комитедэй, ороной Боксын федерациин шиидхэбэреэр заншалта наадан залуушуулай дунда хоёр жэлдээ нэгэ дахин үнгэргэгдэдэг бүхэсоюзна мүрысөөн болгогдожо, түгэсхэлэй уулзалгануудта хабаадагшадта СССР-эй спортын мастерай хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдодог юм.

Энэ жэлдэ Кыргызстанай, Казахстанай РСФСР-эй, Москва, Ленинград болон бусад хотонуудай, мүн Монголой Арадай Республикын дүн хамта 29 командын 122 арһан бэлэйн шадабаритад суглараһан байха юм. Эдэнэй хоёрынь спортын мастернууд, бэшэниинь спортын мастерта кандидадууд лэ .

...Командануудай түлөөлэгшэдтэй, тренернүүдтэй, судьянартай уулзалга мүрысөөнэй эхилхын урда үдэр Хэблэлэй байшан соо болоо һэн. «Байгал» журналай ахамад редактор, РСФСР-эй Уран зохёолшодой холбооной правленийн секретарь С. С. Цырендоржиев энэ уулзалга дээрэ үгэ хэлэбэ:

— Мүнөө манай орон дотор хүшэр хүндэ байдал тохёолдоод байна. Маанадта, манай журналда хүнгэн бэшэ. Тиигээшье һаань, бидэ боксоор заншалта мүрысөөгөө орхихо дурагүйбди. Ушарынь юуб гэхэдэ, энэ наадан республика дотор спортын тус зүйлые хүгжөөлгэдэ залуушуулые эрэлхэг зоригтойгоор хүмүүжүүлгэдэ ехэ үүргэ нүлөө үзүүлнэ бшуу. Тиигэжэ 25 жэлэй урда тээһээ эхитэй энэ мүрысөөндэ хэдэн үеын боксернууд ургажа гараа, шэнэ нэрэнүүд тодороо. Тиимэһээ заншалта наадаяа сохижо нэрэ хүндынень дээшэлүүлхые оролдохобди.

Физкультура ба спортын талаар Буряадай ССР-эй гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ В. П. Кондаков үгэ хэлэхэдээ, манай республикада үнгэргэгдэдэг заншалта мүрысөөнэй залуу боксернуудые һурган хүмүүжүүлгын гол гуламта болохынень хүсэбэ.

Манай ороной суута боксернуудай нэгэн — СССР-эй оло дахин чемпион, Европын хоёр дахин чемпион, СССР-эй спортын габьяата мастер, улаасхоорондын категориин судья В. П. Фролов ахамад судьягаар ерэхэ юм гэжэ мэдээсээ һэмди. Зүгөөр тэрэ ерэжэ шадабагүй. СССР-эй спортын мастер, улаасхоорондын категориин судья А. В. Кривошеев (Эрхүү) — мүрысөөнэй ахамад судьягаар, бүхэсоюзна категориин судья В. А. Кузьмин (Красноярск) ахамад секретаряар томилогдонхой.

Заншалта наадые, һайнаар үнгэргэхын тула эмхидхэлэй ехэ худэлмэри ябуулагдаа. «Забайкаллес» концерн Буряадай гүрэнэй страхованиин управлени, «Бурятмежколхозлес», «Бурятстройматериалы», «Бурятнефтепродукты» нэгэдэлнүүд, Улаан-Удын гадар трикотаж хубсаһанай фабрика мүрысөөнэй спонсорнууд болонхой...

Эмхидхэлэй комитедэй түрүүлэгшэ — республикын боксын федерациин түрүүлэгшэ, Буряадай ССР-эй финансын министр М. Г. Намсараев тобшохон үгэ хэлэжэ, мүрысөөе нээбэ:

— «Байгал-91» гэжэ заншалта наадамнай мүнөөдэр нээгдэжэ байна. Бэлигтэй бэрхэ залуу боксернууд урган гаражa, ороной суглуулагдамал командын бүридэлдэ орог лэ. Эгээл эрхимүүд илажа гараг лэ.

Залуушуулай дундаһаа МНР-эй 1991 оной чемпион, Хитадай Арадай Республикада үнгэргэгдэһэн улаасхоорондын мүрысөөндэ илагша, Монголой спортын мастер Ганбаатын Ариунболд, эдиршүүлэй дундаһаа СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй шанда хүртэгшэ, спортын мастер Вячеслав Кузнецов (Эрхүү), эдиршүүлэй дундаһаа РСФСР-эй чемпион, спортын мастерта кандидат Цырен Лодоев (Буряадай ССР) гэгшэд мүрысөөнэй туг үргэбэ.

Уданшьегүй гонг ханхикажа, Улаан-Удын профсоюзуудай спортын бүлгэмэй түлөөлэгшэ Владислав Цыбиков Белек Тожу (Кызыл) гэгшэтэй эгээл хүнгэн шэгнүүртэ тулалдажа оробо. Нютагаймнай хубүүн 17-той боложо ябана. Тэрэ бар хүсэтэй, онсо өөрын арга дүрэтэй юм. Цыбиков 62 дахин рингдэ гаража тулалдахадаа, 58 уулзалгадань илалта туйлаһан байна. Энэшье удаада Владигай амжалтада маргаха хүн олдоботүй. Тэрэ эдиршүүлэй дундаһаа Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын чемпион юм.

Һүүлээрнь тэнсүү шанга тэмцэлдэ Шэтэһээ ерэһэн Виталий Былков һалгай гарһаа онобшотой шанга сохилтотой байжа, Прокопьевск хотын «Динамо» булгэмэй түлөөлэгшэ Сергей Смольниковые диилэбэ.

Гурбадахи уулзалгада Монголой боксернууд Санчирай Батбаяр Ойдовийн Пүрэвням хоёр рингдэ гаража, хабаяа туршаа. Батбаяр — залуушуулай дундаһаа, Пүрэвням эдиршүүл соо болоо Монголой чемпионууд юм. Манай нютагай алдарта хүбүүн — түрүүшын совет олимпийскэ чемпион Владимир Сафроновой дурасхаалда зорюулагдаһан мүрысөөндэ Батбаяр хоёрдохи һуури эзэлһэн, «Олимпиин стартнууд» гэжэ мүрысөөндэ илажа гараһан намтартэй. Нүгөөдэнь «Алтан бээлэй» гэжэ улаасхоорондын мүрысөөндэ шалгарһан байна. 16-тай Пүрэвням нүхэрһөө нэгэ наһаар дүүшье һаа, эдэбхитэй, бар хүсэтэй байһанаа харуулаа. Тэрэ хоёр гараараа жэгдэ һайнаар худэлнэ. Толгой руунь сохижо ябатараа, айбалхай, гэдэһэ руунь шааха хамгаалалтагүй газарыень олоод лэ байха юм. Тиигэжэ «Алтан бээлэй» гэжэ спортын клубай ахамад тренер, улаасхоорондын классай спортын мастер Дамжинжавай Бандиин һурагша О. Пүрэвням илалта туйлажа, урагшаа дабшаба.

Энэ тулалдаанай һүүлээр Д. Бандитай уулзахадамнай, иигэжэ хөөрэбэ:

— Би Буряад ороной ниислэл хотодо оло дахин ерэжэ, энэ заншалта наадандa хабаадаһан хүм. 1973 ондо нэгэдэхи дунда шэгнүүртэн соohоо илалта туйлажа, «Байгал» журналай шанда хүртөө һэм. Гол шухалань гэхэдэ, би энэ мүрысөөнһөө ехэ һургаал абажа, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлнэн байнаб. Хойто жэлынь «Румыниин алтан бүһэ» гэһэн улаасхоорондын мүрысөөндэ илажа гараа бэлэйб. 1975 ондо Японой Иокогама хотодо Ази түбиин наадануудта хабаадахадаа, мүнгэн медальда хүртэһэн хүм. Һүүлээрнь Болгарида, ГДР-тэ, Польшодо, СССР-тэ болоһон улаасхоорондын мүрысөөнүүдтэ амжалта туйлаһан байнаб. Бүри залуу ябахадаа Монреаль болон Мюнхендэхи Олимпиин наадануудта хабаадажа, һүүлшынхидэнь түгэсхэлэй мүрысөөнэй дүрбэнэй нэгэ хубидэ гараа һэм даа. Өөр тухайгаа хэлэхэдэ, иимэл ха даа. Мүнөө хэдэн хүбүүдээ эсарбаб. Ямар үрэ дүнгүүдые туйлаха байһыемнай ринг харуулна бээ...

51 килограмм. Яруунын районой Мужыхын дунда һургуулиин һурагша Цырен Лодоев ехэ ерээдүйтэй, бэлигтэй бэрхэ эдир боксернуудаймнай нэгэн гэжэ тоологдодог. Багша, тренер Ц. С. Цындыжаповай һурагша 1989 ондо эдиршүүлэй дундаһаа РСФСР-эй чемпион болоо һэн. Мүнөө бата найдамтайгаар тулалдажа, Кузбассай чемпион Николай Кочубеевые диилэбэ. Кочубеев ехэ хүсэл зоригтой байбашье, Лодоевой хамгаалалтые дабажа шадаагүй.

Загарайн районой Охохой нютагта ажаһуудаг Михаил Агильдин бээ һайн талаһаа харуулба. Тэрэ ехэ зохидсор

ПРАВДА Буряатии мүнөөдэрэй номерто

Мухар-Шэбэрэй районой «Родина» колхоз тэжээл бэлдэхэлгээ һайн ногоотой нуга сабшаланһаа эхилһэн байна. Эндэ гурбадахи жэлээ оньһожоруулагдамал лугомелиоративна отряд худэлнэ. Тэрэниие дүй дүршэлтэй луговод коммунист М. В. Бертунов хүтэлбэрилдэг. Энэ болон бусад мэдээсэлнүүдээр мүнөөдэрэй номер эхилнэ.

Буряадай ССР-эй МВД-дэ июлиин 25-да пресс-конференци болобо. Үнгэрһэн хахад жэлэй туршада уголовно хэрэгүүд 16 процент, хүниие алаһан — 10, хүсөөр эдэлгэ — 4,3, тонолго — 34, хулгай хэлгэ 50 процент шахуу олошороо гэжэ министерствын албанай худэлмэрилэгшэд эндэ мэдээсээ. Гэхэтэй хамта хуули эбдэгшэд хэрэгэгы муухай аашануудые гаргадаг болоһон байна. Хэмжээнүүд абтана, гэбэшье милициин шиидхэхэ өнөтой асуудалнууд үсөөрнэгүй. Милициин тусхай батальонуудай городые хамгаалха албандаа гарахаа болиһониинь хүлеэгдээгүй мэдээсэл байбэ. «Энэмнай забастовко гү?» гэжэ журналистнуудай тодорхойлон асуухада, «Тиимэрхүү гээшэ ха» гэһэн харюу дуулдаба.

«Постовой тухай һайн үгэ хэлыт» — А. Субботиной, С. Трофимовай иимэ гаршаг тай корреспонденци дотор энээн тухай хэлэгдэнэ.

Августын 1-һээ газетэ болон журналнуудта захил эхилхэнь. Захил хэгшэдтэй таарамжагүй ушарнууд дайралдаха. Хэблэлэй захилай үиэ сэн дээшэлхэ, хэблэлэй 4 хуудаһатай газетэнүүд 27—30 түхэриг тэ болохонь. Үиэ сэнгэй юундэ дээшэлһэн тухай «Союзпечатиин» республиканска агентствын начальник В. Помулев хөөрэнэ.

Сэнсир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30—«Үглөө». 10.05—«Частное лицо»—уран һайханай 3 серитэй фильм. 1-дэхи сери. 11.10—Хүүгэдэй хүгжэмэй клуб. 12.00—«Икс»—мэдээсэлэй дамжуулга. 13.00—Шэнэ һониной албан. 13.15—Шухала асуудалаар репортаж. 13.30—Чемпионуудтай хамта. 13.45—«Монолог в зарубежном антракте». 16.15—«Молодой человек из хорошей семьи»—уран һайханай фильм. 2-дохи сери. 17.20—Абьяас шуналтай хүнүүд тухай. 17.35—«Макар—следопыт»—үхибүүдтэ фильм. 2-дохи сери. 18.40—Хүгжэмэй алтан нооса. 19.30—Шэнэ һониной албан. 19.45—Улаасхоорондын дамжуулга. 20.30—«Соль Земли»—баримтата фильм. 20.50—«Частное лицо»—уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. 22.00—Время. 22.40—Богоһонууд. 00.10—Улаасхоорондын шэнжэлэл. 00.30—Телескоп.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—«Крымские эскизы»—баримтата фильм. 9.45—Мультфильмнүүд. 10.25—Сергей Параджанов. 11.25—«Далекий голос кукушки»—уран һайханай фильм. 2-дохи сери. Россин телевидени. 12.30—«Дом, который построил Свифт»—хүүхэлдэйн зүжэг. 1-дэхи ба 2-дохи хубинууд. 14.10—Концерт. 14.40—«Тихие троечники»—үхибүүдтэ фильм. 2-дохи сери. 15.45—«Игра вне правил»—баримтата фильм. 16.10—Татаар хүгжэмэй концерт. Буряадай телевидени. «Контакт»—видооканал. 17.45—«Фобос—успех или неудача»—киноочерк. 18.05—Хүүгэдэй «Челночок» саадһаа дамжуулга. 18.20—Улаан Хэрээһэнэй булгэм. Бүхэсоюзна сьездын делегадуудтай уулзалга. 18.40—Ветерануудай хэрэгүүд... 19.00—Байгал. 19.20—Аяншалагшадта зорюулагдаһан программа. Шэнэ маршрудуудаар. 20.00—ДОСААФ—мүнөөдэр. 20.20—«Экран»—теле-суглуулбари. 20.50—Соносхолнууд. Москва. 21.00—Мэдээнүүд. 21.15—«Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.30—КОЛЛАЖ. 21.35—Л. Бернстайн. 22.00—Время. 22.40—«Марецкая тухай юу мэдэхэбта!» 00.10—Мэдээнүүд.

Эмхидхэн байгуулагшад: Буряадай ССР-эй Верховно Совет, Буряадай ССР-эй Министрнүүдэй Совет, РСФСР-эй КП-гэй Буряадай республиканска

Редактор
Ц. Б. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ

Манай адрес:
670000. Улаан-Удэ, Калинаришвилиин үйлсэ, 23. «Буряад үнэн» газетын редакци

Редакциин телефонууд: редакторай—2-50-96, приемный — 2-54-54, редакторай орлогшонорой — 2-68-08, 2-62-62, харюусалгага секретаржин — 2-50-62, секретариадай — 2-66-76, таһагуул: политико-политическэ—2-34-05 (даагшань), 2-61-35, 2-56-23, 2-67-81; социально-экономическэ—2-64-36 (даагшань), 2-63-86, 2-69-58; соёлой, эрдэмэй болон һургуулинуудай — 2-60-21 (даагшань), 2-57-63; олониитын худэлмэржин ба мэдээсэлэй—2-54-93 (даагшань), 2-34-05, 2-67-81; оршуулгын — 2-60-91; коммерческэ — 2-69-58; корректорнуудэй—2-33-61, хэблэлдэ бэлдэгшэдэй (выпускающинуудай)—2-35-95, манай корреспондентнууд: Баргажандэ—91-1-44, Закаменскдэ—31-61, Агинскдэ—3-40-69.
КПСС-эй рескомой хэблэлэй телефонууд: директор — 2-37-32, бухгалтерн—2-33-77, вахта—2-36-62.

Газетэ хэлдэ 260 дахин гараха
Хэблэлэй 2 хуудаһан хэмжээтэй
Газетын индекс 50901 тираж 6600
Үнэтэй саг: 24.40